

Šifra kandidata:

--

Državni izpitni center

M 1 6 2 5 3 1 2 1

JESENSKI IZPITNI ROK

FILOZOFIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Komentar besedila

Ponedeljek, 29. avgust 2016 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje 4 filozofska besedila, od katerih izberite eno in napišite komentar, ki naj obsega najmanj 600 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 22.

V preglednici z "x" zaznamujte, komentar katerega filozofskega besedila naj ocenjevalec oceni. Če tega ne boste storili, bo ocenil prvi komentar, ki ste ga pisali.

1.	2.	3.	4.

Pišite v **izpitno polo** z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Pred komentar prepisite avtorja besedila in naslov dela, ki ste ga izbrali. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljivo besedilo bo ocenjeno z 0 točkami. Osnutek komentarja pišite na konceptna lista. Osnutek se ne upošteva pri ocenjevanju.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

V sivo polje ne pišite.

M 1 6 2 5 3 1 2 1 0 3

3/12

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. Platon: Država

Prevod Jožeta Košarja

»Zato jih je treba [filozofe – vladarje] preizkusiti v prej omenjenih naporih, strahovih in nasladah; k temu dodajamo še to, kar smo prej izpustili: vaditi in preizkusiti jih je treba tudi v mnogih znanostih, pri čemer moramo paziti, ali je njihova narava zrela tudi za najvišje znanosti ali pa jim ni kos in ob njih odpove, kakor odpovedo tekmovalci v rokoborbi.«
 »Na to je paziti; toda kaj misliš ti z najvišjimi znanostmi?«
 »Gotovo se spominjaš, da smo dušo razdelili v tri dele in iz njih povzeli bistvo pravičnosti, preudarnosti, hrabrosti in modrosti.«

(Vir: Platon: Država. Prevedel Jože Košar. Mihelač, Ljubljana 1995, 6. knjiga, str. 226–7.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

Primerni za filozofe vladarje so le tisti, ki so sposobni za najvišje znanosti. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, kako Platon poveže nauk o duši z najvišjimi znanostmi/nauki. Podrobneje razložite, katere so te najvišje znanosti in zakaj jih mora filozof vladar obvladati. Svojo razlago umestite v celoto dela.

Prevod Gorazda Kocijančiča

»Zato ga je treba [filozofa – vladarja] preizkusiti v naporih, strahovih in užitkih, o katerih sva tedaj govorila, in če zdaj poveva še to, kar sva prej izpustila: vaditi ga je treba tudi v mnogih naukih, pri čemer je treba opazovati, ali bo (njegov značaj) sposoben prenesti tudi najpomembnejše nauke ali pa mu bo zanje zmanjkalo poguma, kot ga nekaterim zmanjka v drugih (preizkusih).«
 »Res je primerno, da tako opazujeva,« je rekel. »Toda kateri so najpomembnejši nauki, o katerih govoriš?«
 »Verjetno se spominjaš,« sem rekel, »da smo razločili tri oblike duše in smo na osnovi tega glede pravičnosti, premišljenosti in poguma prišli do sklepa, kaj je sleherno od teh.«

(Vir: Platon: Država. Prevedel Gorazd Kocijančič. Mohorjeva družba, Celje 2004, 6. knjiga, 503e–504a.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

Primerni za filozofe vladarje so le tisti, ki so sposobni za najvišje znanosti. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, kako Platon poveže nauk o duši z najvišjimi znanostmi/nauki. Podrobneje razložite, katere so te najvišje znanosti in zakaj jih mora filozof vladar obvladati. Svojo razlago umestite v celoto dela.

2. Aristotel: Nikomahova etika

O tem, kaj je dobro in kaj je srečnost, lahko s precejšnjo gotovostjo domnevamo iz različnih življenjskih idealov. Neomikanim ljudem, ki predstavljajo ogromno večino, je življenjski ideal uživanje; zato iščejo zadovoljstva v uživaškem življenju. Obstoje namreč tri temeljne oblike življenja: prvič pravkar omenjeno, drugič življenje v službi skupnosti, tretjič življenje, posvečeno razglabljanju. Mnogi ne morejo zatajiti svoje hlapčevske narave, pa si izberejo življenje kot živina na paši. Pri tem celo vzbujajo vtis, da ravnajo pravilno, ker je tudi med ljudmi visoke družbe marsikdo, ki ima podobna poželenja kot Sardanapal. Izobraženci in podjetni ljudje se odločijo za čast: to je namreč smoter življenja v službi skupnosti. Vendar se zdi, da je to le nekaj zunanjega, ne tisto, kar mi iščemo. Čast je bolj v ljudeh, ki jo izkazujejo, kot pa v človeku, ki jo uživa; o najvišjem dobru pa domnevamo, da je nekaj, kar je v nas vsajeno in z nami neločljivo povezano.

(Vir: Aristotel: Nikomahova etika. Prevedel Kajetan Gantar. Slovenska matica, Ljubljana 1994, 1. knjiga, str. 52.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Aristotel govori o različnih življenjskih idealih, ki naj bi kazali na to, kaj je srečnost. Ne obnavljajte odlomka, temveč napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg 600 besed. V njem razložite, zakaj po Aristotelu ne moremo najti srečnosti v navedenih dveh oblikah življenja in zakaj jo najdemo ravno v življenju, posvečenem razglabljanju. Ker govori odlomek tudi o uživanju kot enem izmed življenjskih idealov, pojasnite tudi Aristotelov ambivalenten odnos do uživanja. Vse skupaj umestite v širši kontekst besedila.

3. Descartes: Meditacije

Zlasti smem zavreči svoj najbolj izraziti pomislek o snu, ki ga nisem razločeval od budnosti. Zdaj namreč opažam, da je med njima zelo velika razlika v tem, da spomin nikdar ne povezuje doživljajev v sanjah z resničnimi doživljaji tako kakor stvari, ki jih doživljam buden; zakaj če bi se mi budnemu nenadoma kdo prikazal in takoj nato izginil, kakor se godi v sanjah, ko ne vidim, od kod je prišel in kam je odšel, bi po pravici sodil, da je prikazen ali v mojih možganih porojen privid in ne resničen človek. Kadar pa doživljam stvari, o katerih razločno zaznavam, od kod, kje in kdaj prihajajo, in katerih zaznave brez vsake vrzeli povežem z vsem ostalim življenjem, sem si popolnoma gotov, da jih ne doživljam v sanjah, temveč buden. O njih resničnosti še malo ne smem dvomiti, če mi o tem vsi čuti, spomin in razum, ki sem jih pozval, da to doženejo, ne sporoče ničesar, kar bi bilo z ostalim v nasprotju. Iz tega, da Bog ni varljiv, vsekakor sledi, da se v takih stvareh ne motim.

(Vir: Descartes, R.: Meditacije. Prevedel Primož Simoniti. Slovenska matica, Ljubljana 1988, 6. meditacija, str. 117.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

V navedenem odlomku Descartes razmišlja o tem, kako lahko razlikujemo med sanjami in budnostjo. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, kako Descartes pride do gotovosti, da niso vse le sanje in da zunanji svet v resnici obstaja. Podrobneje analizirajte tudi, kakšni vlogi imata pri tem Bog ter kriterij jasnosti in razločnosti. Svojo razlago umestite v celoto dela.

4. Nietzsche: H genealogiji morale

Že vnaprej je mogoče uganiti, da pojem »vesti«, ki ga tu srečamo v njegovi najvišji, domala začudujoči izoblikovanosti, že ima za sabo dolgo zgodovino in preobrazbo oblik. Da se sme za sebe jamčiti, in to s ponosom, torej, da se *sme* tudi sebe *potrjevati* – to je, kot sem dejal, zreli sad, toda tudi *pozni* sad: – kako dolgo je moral ta sad trpko in kislo viseti na drevesu! In še veliko dlje časa takšnega sadu sploh ni bilo videti, – nihče bi ga ne mogel napovedati, najsi je bilo še tako gotovo, da je bilo na drevesu vse pripravljeno in da je raslo prav v smeri tega sadu!

(Vir: Nietzsche, F.: H genealogiji morale. Prevedel Teo Bizjak. Slovenska matica, Ljubljana 1988, 2. razprava, str. 247.)

NAVODILA ZA PISANJE KOMENTARJA

Vest in slaba vesta sta osrednja pojma druge razprave, ki imata po Nietzscheju dolgo zgodovino nastanka. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, kako se po Nietzscheju oblikujeta vest in slaba vest, v čem se razlikujeta in kakšne posledice ima moralizacija slabe vesti skozi religijo. Svojo razlago umestite v celoto dela.

Lined writing area consisting of multiple horizontal lines spaced evenly down the page.

Prazna stran